

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2016-2017

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Tereza Bartošová

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci a požární ochrana

Praha 2017

Vedoucí bakalářské práce: prof. PhDr. Karel Kamiš, CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR / FULL-TIME STUDIES

2016-2017

BACHELOR THESIS

Tereza Bartošová

**Occupational Health and Safety Protection and Fire
Protection Requirements**

Prague 2017

The Bachelor Thesis Work Supervisor: prof. PhDr. Karel Kamiš, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 22. 2. 2017

Jméno autorky:

Podpis:

Poděkování

Děkuji Ing. Lence Štorkové za pomoc překladu textu do anglického jazyka. Panu Ing. Miroslavu Řehákovi Ph.D. a Ing. Petru Bartošovi za pomoc a rady týkající se práce. Poslední poděkování patří prof. PhDr. Karel Kamiš, CSc.

Anotace

Tato bakalářská práce je zaměřena na bezpečnost a ochranu zdraví při práci (dále jen BOZP) a požární ochranu (dále jen PO). V současné době patří bezpečnost a ochrana zdraví při práci a požární ochrana k nejdůležitějším a hlavním činnostem podnikatelských společností.

První část práce se vztahuje na povinnosti zaměstnavatelů, zaměstnanců v oblasti BOZP a na dokumentaci, která je důležitá pro společnost. V další části jsou povinnosti zaměstnavatelů, vedoucích zaměstnanců a ostatních zaměstnanců vztahující se k požární ochraně.

Předposlední část je věnována analýze pracovní úrazovosti zaměstnanců. Tato část je rozdělena na pracovní úrazy s pracovní neschopností a smrtelné pracovní úrazy podle jednotlivých odvětví a nejčastějších zdrojů pracovních úrazů.

Poslední část je věnována opatřením, které by měly vést ke snížení pracovní úrazovosti zaměstnanců. S tím jsou spojeny povinnosti zaměstnanců, které by měli plnit. Opatření jsou sestavena na společnost STAP Račice s.r.o.

Klíčová slova

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci, odborně způsobilá osoba, požární ochrana, pracovní úraz, zaměstnanci, zaměstnavatelé.

Annotation

Occupational Health and Safety Protection and Fire Protection Requirements

This thesis focuses on safety requirements at work, health and fire protection. At present, the occupational health and safety and fire protection belongs to the most important and the main activities of companies.

The first part covers and describes the work safety obligations of employers and employees and documentation which is very important for the company. The next part includes responsibilities of employers, managers and other employees relating to fire protection.

The penultimate section is dedicated to analysis of work-related injuries of employees. This section is divided into occupational injuries with subsequent sick leave and fatal occupational accidents, sorted by branch and the most common causes of occupational injuries.

The last section focuses on measures leading to reduction of work-related injuries of employees. The employees should adhere to obligations arising from these measures. The corrective actions are prepared based on situation in the STAP Račice s.r.o. company where I am employed.

Keywords

Employers, employees fire protection, occupational Health and Safety Protection, special prepared person, work-related injuries.

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1. BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ ZAMĚSTNANCŮ PŘI PRÁCI. 11	
1.1. Teoretická východiska	11
1.2. Povinnosti zaměstnavatele a zaměstnance.....	17
1.2.1. Povinnosti zaměstnavatele	17
1.2.2. Povinnosti zaměstnance	28
1.3. Kategorizace prací ve společnosti STAP Račice s.r.o.	29
1.4. Dokumentace k BOZP	31
2. POŽÁRNÍ OCHRANA	35
2.1. Teoretická východiska	35
2.2. REALIZACE Požární ochrany	39
2.2.1. Povinnosti statutárního zástupce	39
2.2.2. Povinnosti vedoucích zaměstnanců.....	41
2.2.3. Povinnosti zaměstnanců.....	41
2.3. Dokumentace k PO	43
PRAKTICKÁ ČÁST	45
1. ANALÝZA ÚRAZOVOSTI ZAMĚSTNANCŮ	45
1.1. Pracovní úrazy	45
1.2. Smrtelné pracovní úrazy	46
1.3. Pracovní úrazovost v roce 2015 v odvětvích	47
1.4. Smrtelná pracovní úrazovost v odvětvích v roce 2015.....	47
1.5. Zdroje pracovních úrazů s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny v roce 2015.....	48
1.6. Zdroje smrtelných pracovních úrazů v roce 2015	48
2. OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ PRACOVNÍ ÚRAZOVOSTI.....	50
2.1. Vyhodnocení rizik.....	50
2.2. Opatření k zajištění plnění úkolů BOZP a PO ve společnosti STAP račice s.r.o.	51
ZÁVĚR	55

SEZNAM ZKRATEK	58
BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE	61

ÚVOD

V průběhu pracovních činností v zaměstnavatelských podnicích a organizacích velmi často dochází ke vzniku mimořádných událostí, jejichž následkem bývají pracovní úrazy zaměstnanců nebo značné škody na majetku.

Z těchto důvodů vystupují do popředí pozornosti otázky dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a zajištění opatření požární ochrany. Za tímto účelem jsou státem přijímány a vydávány příslušné zákony, vyhlášky a nařízení, jež zavazují podnikatelské subjekty k jejich zavedení do praxe formou vydávání příslušných předpisů a směrnic, které vedou ke zvýšení bezpečnosti provozů a všechny zúčastněné strany jsou povinny je plně respektovat a dodržovat.

Protože již několik let vypomáhám s prací u rodinné firmy, rozhodla jsem se, že se budu ve své bakalářské práci těmito oblastmi blíže zabývat. Tím chci jednak aktivně přispět ke svému sebevzdělávání pro budoucí zaměstnání a také přispět ke zlepšení situace v bezpečnosti práce u firmy.

První část bakalářské práce je zaměřená na oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V první podkapitole budou blíže rozebrány povinnosti zaměstnavatelů a zaměstnanců.

Podrobněji bude rozepsán pracovní úraz. Ten bude rozdělen podle druhu pracovního úrazu. Jak postupovat při vzniku pracovního úrazu, komu je potřeba ohlásit pracovní úraz a dokumentaci, kterou musí podnikající subjekt vyplnit, jakým, úřadům musí být dokumentace odeslána plus náhrady, na které má zaměstnanec nárok atd.

Další menší podkapitolka, na kterou se tato práce zaměřuje se týká osobních ochranných pracovních pomůcek. V podkapitole kategorizace prací a pracovišť jsou kategorizovány práce podle pracovních funkcí ve společnosti STAP Račice s.r.o., ve které pracuji. V druhé části se bude jednat o dokumentaci, kterou musí mít zaměstnavatel k dispozici, aby mohl při kontrole všechny náležitosti vztahující se k BOZP doložit.

Druhá část bakalářské práce je zaměřená na oblast požární ochrany. V první podkapitole budou blíže rozebrány povinnosti zaměstnavatelů, vedoucích zaměstnanců a zaměstnanců.

Každá společnost musí mít zřízenou preventivní požární hlídku, z toho vyplývají určité povinnosti. V druhé části se bude jednat o dokumentaci týkající se požární ochrany, kterou musí mít zaměstnavatel neustále u sebe k dispozici.

V praktické části bude analyzována pracovní úrazovost za rok 2015. Pomocí grafu bude srovnán vývoj pracovních úrazů s pracovní neschopností od roku 2009 do roku 2015. Srovnání smrtelných pracovních úrazů v jednotlivých krajích. Jaká byla průměrná doba trvání a v jakém odvětví došlo v roce 2015 ke zvýšení pracovní úrazovosti.

V předposlední části této kapitoly budou srovnávány úrazy podle odvětví s největším počtem pracovních úrazů s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny a smrtelných pracovních úrazů a poté identifikace největších zdrojů pracovních úrazů s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny, závažné pracovní úrazy a smrtelné pracovní úrazy.

V poslední části budou sepsány a identifikovány rizikové faktory. Opatření budou sestavena na základě společnosti STAP Račice s.r.o., ve které pracuji, jelikož pro sestavení opatření je potřeba znát pracovní prostředí společnosti a rizikové faktory, se kterými se zaměstnanci společnosti dostávají do styku a předchozí analýzy pracovní úrazovosti.

Hlavním úkolem BOZP a PO je zajistit bezpečné pracovní prostředí, které zamezí vzniku pracovních úraz. Mezi hlavní rizika patří sám člověk, jelikož člověk není stroj a udělá tu osudovou chybu. Bohužel takové chyby nejdou vrátit zpět a člověk pak nese následky nebo jsou to pak takové chyby, které končí jeho smrtí. Každý člověk má nějaký osud, který se má stát.

TEORETICKÁ ČÁST

1. BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ ZAMĚSTNANCŮ PŘI PRÁCI

1.1. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Nejdříve chci poukázat na hlavní a důležité zákony, vyhlášky a nařízení vlády, které jsou základními východisky pro činnost všech podnikatelských subjektů, a které musí dodržovat jak zaměstnavatelé, tak i vedoucí zaměstnanci a všichni jejich podřízení.

Za nejdůležitější dokumenty považují:

- Zákon č. 262/2000 Sb., zákoník práce;
- Zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích;
- Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., požadavky na pracoviště a pracovní prostředí;
- Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., podmínky ochrany zdraví při práci;
- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Zaměstnavatel je povinen

„Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce (dále jen rizika.“ (Zákony pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.).

„Zaměstnavatel je povinen vytvářet bezpečné a zdraví neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům“ (Zákony pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.). [1]

Z výše uvedených citací zákona vyplývá, že každý zaměstnavatel má za povinnost již před začátkem provádění prací jasně a zřetelně definovat možná rizika a vymyslet organizační systém a způsob činností tak, aby v maximální možné míře chránil své i cizí zaměstnance před možnostmi vzniku mimořádné události.

Pokud není možné rizika úplně odstranit, musí zaměstnavatel přijmout dostatečná opatření, aby co nejvíce snížil dopad jejich negativního působení na pracující sílu a prostředí. Toho lze mimo jiné dosahovat zejména používáním prostředků kolektivní nebo osobní ochrany.

„Zaměstnavatel je povinen zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na kterém je práce vykonávána, a soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování“ (Zákony pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.).

„Zaměstnavatel je povinen určit obsah a četnost školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedeném školení. Vyžaduje-li to povaha rizika a jeho závažnost, musí být školení podle věty první pravidelně opakováno; v případech uvedených v odstavci 2, písm. c) musí být školení provedeno bez zbytečného odkladu“ (Zákony pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.).

Zde zákon hovoří o tom, že pokud má zaměstnanec vykonávat jakoukoli práci, musí vědět, jak ji má provádět. Tím je myšleno – CO je výsledným produktem práce, Z ČEHO se má vyrábět, JAKÝM ZPŮSOBEM, tj. pracovní postupy, technologie a ČÍM pracovat, tedy použité pracovní prostředky.

Pro zaměstnavatele tedy ze zákona vyplývají další povinnosti:

- a) *„Nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti, nebo by jakýmkoli způsobem byla ohrožena bezpečnost zaměstnance,*
- b) *informovat zaměstnance o tom, do jaké kategorie byla jemu příslušná práce, kterou vykonává zařazena; kategorizaci prací upravuje zvláštní právní předpis a na návrh zaměstnavatele ji schvaluje Okresní hygienická stanice,*
- c) *zajistit, aby práce v případech stanovených zvláštním právním předpisem vykonávali pouze zaměstnanci, kteří mají platný zdravotní průkaz, kteří se podrobili zvláštnímu očkování nebo mají doklad o odolnosti vůči nákaze (platí zejména pro provozy v potravinářském a chemickém průmyslu, kde je zvýšené riziko ohrožení zaměstnanců nebo spotřebitelů), [2]*

- d) sdělit zaměstnancům, u kterého poskytovatele pracovnělékařských služeb jim budou poskytnuty pracovnělékařské služby a jakým druhům očkování a jakým pracovnělékařským prohlídkám a vyšetřením souvisejícím s výkonem práce jsou povinni se podrobit; zároveň musí umožnit zaměstnancům účast na těchto očkováních, prohlídkách a vyšetřeních v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy nebo rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví (veškeré finanční náklady v těchto případech hradí zaměstnavatel),
- e) zajistit zaměstnancům, zejména zaměstnancům v pracovním poměru na dobu určitou, zaměstnancům agentury práce dočasně přiděleným k výkonu práce k jinému zaměstnavateli, mladistvým zaměstnancům, podle potřeb vykonávané práce dostatečné a přiměřené informace a pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci podle tohoto zákona a podle zvláštních právních předpisů; to je prováděno zejména formou seznámení s riziky, výsledky vyhodnocení rizik a s opatřeními na ochranu před působením těchto rizik, která se týkají jejich práce a pracoviště,
- f) zabezpečit, aby zaměstnanci jiného zaměstnavatele vykonávající práce na jeho pracovištích obdrželi před jejich zahájením vhodné a přiměřené informace a pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a o přijatých opatřeních, zejména ke zdolávání požárů, poskytnutí první pomoci a evakuace fyzických osob v případě mimořádných událostí (zde je důležité, aby toto bylo provedeno písemnou formou a vždy potvrzeno podpisy všech zúčastněných stran a zaměstnanců, kteří práce budou provádět),
- g) jestliže při práci přichází v úvahu expozice rizikovým faktorům poškozujícím plod v těle matky, informovat o tom zaměstnankyně. Těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí, a zaměstnankyně-matky do konce devátého měsíce po porodu je dále povinen seznámit s riziky s jejich možnými účinky na těhotenství, kojení nebo na jejich zdraví a učinit potřebná opatření, včetně opatření, která se týkají snížení rizika psychické a fyzické únavy a jiných druhů psychické a fyzické zátěže spojené s vykonávanou prací, a to po celou dobu, kdy je to nutné k ochraně jejich bezpečnosti nebo zdraví dítěte (v tomto případě je nejvhodnější dotyčného zaměstnance přeradit na jinou práci – po písemné dohodě s ním),
- h) umožnit zaměstnanci nahlížet do evidence, která je o něm vedena v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (tento úkol je nejvhodnější [3])

zabezpečit tak, že veškeré směrnice, nařízení a další dokumenty BOZP a PO jsou podepsány všemi zaměstnanci ihned po provedení patřičného školení),

- i) zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci, tj. musí být stanoveno a všeobecně známo, kteří zaměstnanci jsou odborně lékařem vyškoleni v poskytování první pomoci, kde jsou uloženy prostředky pro ošetření (lékárničky nebo oživovací přístroje), jaká jsou čísla pro tísňové volání a rychlou záchrannou službu),*
- j) nepoužívat takového způsobu obměňování technologických postupů prací, při kterých jsou zaměstnanci vystaveni zvýšenému nebezpečí újmy na zdraví a jehož použití by vedlo při zvyšování pracovních výsledků k ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců (pokud vykonávanou praxí dojde ke zjištění, že lze zvýšit efektivitu práce úpravou pracovních postupů, musí toto být ověřeno příslušným odborníkem-technologem a také technikem BOZP; práce nesmí být v rozporu se státními normami),*
- k) zajistit dodržování zákazu kouření na pracovištích stanoveného zvláštními právními předpisy (v tomto případě je vhodné dát zaměstnancům tuto skutečnost na vědomí vyvěšením příslušných oznamovacích nebo zákazových tabulek; porušení zákazů může být řešeno jako přestupek proti nařízení zaměstnavatele spojený s uložením pokuty nebo jiného postihu)“ (Zákon pro lidi – Zákon č. 262/2000 Sb., Zákon pro lidi – Zákon č. 133/1985 Sb.).*

Veškeré informace a pokyny musí být sděleny zaměstnanci vždy při přijetí do práce, při jeho převedení na jinou práci, přeložení na jiné pracoviště nebo při změně pracovních podmínek, změně pracovního prostředí, zavedení nebo změně pracovních prostředků, technologie a pracovních postupů. O informacích a pokynech je zaměstnavatel povinen vést příslušnou dokumentaci, která je datována a s podpisy dotčených zaměstnanců.

„Zaměstnavatel je povinen těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu přizpůsobovat na pracovišti prostory pro jejich odpočinek“ (Zákony pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.).

„Zaměstnavatel je povinen pro zaměstnance, který je osobou se zdravotním postižením, zajišťovat na svůj náklad technickými a organizačními opatřeními, zejména potřebnou úpravu pracovních podmínek, úpravu pracovišť, zřízení chráněných pracovních míst, zaškolení nebo zaučení těchto zaměstnanců a zvyšování jejich kvalifikace při výkonu jejich pravidelného zaměstnání“ (Zákony pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.). [4]

Zde vidíme, že zákon pamatuje i na tu skutečnost, že ne všichni zaměstnanci si jsou rovni. Zejména to platí pro oblast fyzických či psychických schopností lidí, a tak je dána možnost pracovního uplatnění i těm, kteří jsou nějakým způsobem momentálně nebo i dlouhodobě hendikepováni.

Základní problematika opatření a činností v oblasti BOZP je následně dále rozvíjena příslušnými navazujícími zákony, nařízeními vlády a rovněž se promítá do státních či evropských norem (normy mají pouze doporučující charakter).

„Zaměstnanec má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením; informace musí být pro zaměstnance srozumitelná“ (Zákony pro lidi– Zákon č. 262/2006 Sb.). [5]

Tato citace jasně stanovuje právo zaměstnanců na informovanost. To znamená, že zde jde o oboustranný vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci, kdy obě tyto strany mají vůči sobě jisté povinnosti, ale také práva. Nemůže se tedy jednat o vztah „o nás, bez nás“.

Povinnosti zaměstnance

„Zaměstnanec má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením; informace musí být pro zaměstnance srozumitelná“ (Zákony pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.).

„Zaměstnanec je oprávněn odmítnout výkon práce, o níž má důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho život nebo zdraví, popřípadě život nebo zdraví jiných fyzických osob; takové odmítnutí není možné posuzovat jako nesplnění povinnosti zaměstnance“ (Zákony pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.).

„Zaměstnanec má právo a povinnost podílet se na vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí, a to zejména uplatňováním stanovených a zaměstnavatelem přijatých opatření a svou účastí na řešení otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci“ (Zákony pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.).

„Každý zaměstnanec je povinen dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci. Znalost základních povinností vyplývajících z právních a ostatních předpisů a požadavků zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je nedílnou a trvalou součástí kvalifikačních předpokladů zaměstnance“ (Zákony pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.). [6]

V těchto odstavcích zákona se opět zdůrazňuje oboustrannost pracovních vztahů ve smyslu toho, že zaměstnanci, pokud zjistí při výkonu prací nějaké nepravosti, mají jasné právo a rovněž i povinnost na tuto skutečnost upozornit svého zaměstnavatele (vedoucího pracovníka) a spolupracovat při odstraňování problému a navedení správného stavu.

1.2. POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE A ZAMĚSTNANCE

1.2.1. POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE

Zaměstnavatel jako podnikající subjekt má řadu povinností, které vyplývají z ustanovení zákonů a předpisů v oblasti BOZP.

Stanovení velikosti organizace

- Zaměstnává-li do 25 zaměstnanců, může úkoly v prevenci rizik provádět zaměstnavatel sám, pokud má k úkonům potřebné znalosti,
- zaměstnává-li od 26 do 500 zaměstnanců, může provádět úkoly v prevenci rizik sám, ale musí mít alespoň jednu odborně způsobilou osobu (tato osoba může být zaměstnancem firmy nebo externí pracovník),
- při více jak 500 zaměstnanců provádí prevenci rizik jedna či více odborně způsobilých osob.

Zpracování dokumentace BOZP

- zákon nařizuje, že každý podnikatelský subjekt musí mít dokumentaci BOZP a tuto dále dle potřeby pravidelně reviduje a aktualizuje na současný stav.

Komplexní zdravotnické zabezpečení

- Zaměstnavatel musí zajistit smluvního lékaře, který bude pečovat o firmu a její zaměstnance, a poskytovat zdravotnické služby (vstupní, periodické a mimořádné zdravotní prohlídky, očkování, pravidelný dohled ze zdravotnického hlediska na pracovištích a logistickém zázemí),
- lékař dále provádí odborné poradenství, a to v oblasti fyziologie a psychologie práce, ergonomie a rizikových faktorů, které vyplývají z kategorizace práce,
- nahradit zaměstnanci, který se podrobí pracovnělékařské prohlídce, vyšetření nebo očkování případnou ztrátu na výdělku, a to ve výši průměrného výdělku, popřípadě ve výši rozdílu mezi náhradou mzdy nebo platu podle § 192 nebo nemocenským a průměrným výdělkem.

Zajištění BOZP každého zaměstnance

- Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví při práci každému zaměstnanci a vedoucím pracovníkům,
- pokud zaměstnanci vykonávají pracovní činnost pro společnost, která si objednala jejich služby a pracovní činnost je vykonávána na jejich pracovišti jsou povinni obě strany (oba zaměstnavatelé) se vzájemně písemně informovat o rizicích a přijatých opatřeních k ochraně zdraví a dalších předpisech.

Pravidelně školit své zaměstnance na problematiku BOZP

- Školení BOZP platí pro všechny zaměstnance firmy,
- při přijetí nového zaměstnance se provádí vstupní školení BOZP s pracovními předpisy, pracovním řádem a konkrétní předpisy,
- zaměstnavatel je povinen zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP, které doplňují jejich odborné předpoklady a vztahují se k jejich pracovnímu zařazení, které se týká jejich práce,
- pokud zaměstnanci jiného zaměstnavatele vykonávají práci na jeho pracovišti musí obdržet předem jejich informace a pokyny týkající se BOZP, přijatých opatření v případě mimořádných událostí (například při vzniku požáru),
- dále je zaměstnavatel povinen zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP při změně pracovního místa, druhu práce (nové technologie, změny výrobních prostředků nebo technologických postupů) nebo v případech, kdy mají vliv na bezpečnost a ochranu zdraví při práci,
- školení jsou dána celostátními předpisy, normami, ostatní si musí stanovit zaměstnavatel ve své Směrnici BOZP (četnost pro vedoucí zaměstnance a ostatní).

Pravidelně provádět prověrky BOZP

- Zaměstnavatel je povinen organizovat nejméně jednou za rok prověrky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na všech pracovištích a zařízeních a zjištěné nedostatky odstraňovat,

- způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedeném školení (prověrky) musí provádět osoba, která má dostatečné znalosti a vědomosti (OZO v prevenci rizik-technik BOZP, technik PO).

Zajistit, aby zaměstnanec nevykonával zakázané práce

- Zaměstnavatel musí informovat zaměstnance, do jaké kategorie jsou zařazeni; nesmí přidělit práci zaměstnanci, který není schopen ze zdravotního důvodu nebo vzhledem k jeho nedostatečným schopnostem, znalostem a náročnosti práci dále vykonávat,
- určité druhy prací nemohou provádět zaměstnanci, kteří nejsou odborně školeni (například nemají svářečský průkaz),
- nemohou jezdit vysokozdvizným vozíkem, pokud nemají odborného školení,
- nemohou vykonávat práci na elektrickém zařízení, pokud nemají osvědčení dle § 6, vyhlášky č. 50/1987 Sb.,
- Nemohou vykonávat práci, při které se vyskytují občasné úkony a dochází k vynakládání svalových sil větších než 70 % Fmax u mužů a 45 % Fmax u žen.

Zpracování registru rizik

- Registr má identifikovat, předvídat a odhadovat pravděpodobnost výskytu a míru rizika ohrožení zdraví při různých pracovních událostech; dále odhadnout možný dopad (kde se riziko vyskytuje, jaká jsou ohrožení, jak je eliminovat nebo snížit dopad),
- řízení rizik si klade za cíl snižování pravděpodobnost výskytu, zmenšování dopadů, s nímž souvisí vytváření nouzových plánů pro případ, kdy může dojít k naplnění hrozby,
- jedná se o „živý“ dokument, který se průběžně doplňuje a upravuje,
- musí s ním být seznámeni všichni zaměstnanci.

Evidence a hlášení pracovních úrazů

Povinnosti zaměstnavatele při pracovních úrazech a nemocech z povolání

„Zaměstnavatel, u něhož k pracovnímu úrazu došlo, je povinen objasnit příčiny a okolnosti vzniku tohoto úrazu za účasti zaměstnance, pokud to zdravotní stav zaměstnance dovoluje, svědků a za účasti odborové organizace a zástupce pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bez vážných důvodů neměnit stav na místě úrazu do doby objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu. O pracovním úrazu zaměstnance jiného zaměstnavatele je zaměstnavatel podle věty první povinen bez zbytečného odkladu uvědomit zaměstnavatele úrazem postiženého zaměstnance, umožnit mu účast na objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu a seznámit ho s výsledky tohoto objasnění“ (Zákony pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.).

„Zaměstnavatel je povinen vést v knize úrazů evidenci o všech úrazech, i když jimi nebyla způsobena pracovní neschopnost nebo byla způsobena pracovní neschopnost nepřesahující 3 kalendářní dny“ (Zákony pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.).

Zaměstnavatel je povinen vyhotovovat záznamy a vést dokumentaci o všech pracovních úrazech, jejichž následkem došlo:

- a) Ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny,
- b) k úmrtí zaměstnance.

Jedno vyhotovení záznamu o úrazu je povinen zaměstnavatel předat postiženému zaměstnanci a v případě smrtelného pracovního úrazu jeho rodinným příslušníkům. Zaměstnavatel je povinen ohlásit pracovní úraz a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím. Zaměstnavatel je povinen přijímat opatření proti opakování pracovních úrazů. Zaměstnavatel je povinen vést evidenci zaměstnanců, u nichž byla uznána nemoc z povolání, která vznikla na jeho pracovištích, a uplatní taková opatření, aby odstranil nebo minimalizoval rizikové faktory, které vyvolávají ohrožení nemocí z povolání nebo nemoc z povolání.

Vláda stanoví nařízením:

- a) *„Způsob vedení evidence úrazů v knize úrazů,*
- b) *ohlašování úrazů,*
- c) *vyhotovování a zasilání záznamu o úrazu a záznamu o úrazu – hlášení změn,*

- d) *okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz, zasílá záznam o úrazu a záznam o úrazu – hlášení změn,*
- e) *co se rozumí smrtelným pracovním úrazem pro statistické účely,*
- f) *vzor záznamu o úrazu a vzor záznamu o úrazu – hlášení změn“ (Zákon pro lidi – Zákon č. 262/2006 Sb.). [7]*

Pracovní úraz je úraz, který zaměstnanec utrpěl při plnění pracovních úkolů a nezávisí na tom, zda dodržel nebo nedodržel předpisy bezpečnosti práce. Do pracovního úrazu se nepočítá úraz, který vznikl zaměstnanci cestou do práce či zpět domů (například zaměstnanec, kterému nebylo dobře a vzal si na zbytek dne volno a měl dopravní autonehodu, která se mu stala při cestě domů, se mezi pracovní úrazy nepočítá).

Zaměstnavatel je povinen vést Knihu úrazů. Do té je povinen zapisovat každý úraz včetně těch lehkých, které nepotřebují lékařská ošetření. Pracovní úrazy se dělí do tří skupin lehký pracovní úraz, těžký pracovní úraz (zaměstnanec je v nemocnici déle než 5 dnů) a smrtelný pracovní úraz.

Pokud se pracovní úraz stane, je s ním spojena řada povinností. První částí je evidence pracovních úrazů (šetření, proč se stal pracovní úraz, dokumentace a zda bylo vše správně nahlášené — týká se úrazů zaměstnanců, fyzických osob, které jsou též zaměstnavateli a OSVČ). Druhou částí je poskytování náhrad škod, které vznikly důsledkem pracovního úrazu (pouze u zaměstnanců).

Druhy pracovních úrazů:

Lehký pracovní úraz

Stal-li se lehký pracovní úraz, musí být zapsán do knihy pracovních úrazů a zaměstnanec není v nemocnici déle než 5 dnů. Záznam o pracovním úrazu je zaslán příslušným úřadům.

Těžký pracovní úraz

Je takový úraz, kdy je zaměstnanec v nemocnici déle než 5 dnů. Pokud se pracovní úraz stane, je vhodné zavolat na místo policii ČR, která vyšetří, zda nedošlo ke spáchání trestného činu. Dále vše nahlásit příslušné odborové organizaci a zástupci pro oblast BOZP a příslušně územnímu Inspektorátu bezpečnosti práce. Zaměstnavatel poté musí do 5dnů sepsat protokol „Záznam o pracovním úrazu“, který zasílá příslušnému Inspektorátu bezpečnosti práce, který

poté nahlásí společnosti, kdy proběhne vyšetřování pracovního úrazu. Po vyšetření se spisy, které vyhotovuje daný zaměstnanec Inspektorátu bezpečnosti práce, předají advokátům, kteří rozhodují, zda byly porušeny povinnosti BOZP.

Smrtelný pracovní úraz

Jedná se o takový úraz, kdy zaměstnanec na následky zranění zemře, nebo pokud na následky zranění do roka zemře.

Chronologie plnění povinností při vzniku pracovního úrazu

1. Poskytnutí 1. pomoci!!! (kdokoli na místě) + přivolání záchranky (dle závažnosti situace) + nahlášení vzniku úrazu postiženým, pokud mu to zdravotní stav dovolí, nebo svědkem úrazu. Při výjezdu záchranky dispečink nyní automaticky vysílá i Policii České republiky, která řeší, zda nedošlo k trestnému činu. Informovat vedení společnosti, které informuje zástupce pro BOZP ve společnosti. U smrtelného pracovního úrazu informovat zdravotní pojišťovnu usmrčeného zaměstnance,
2. objasnit příčiny a okolnosti vzniku pracovního úrazu. Do doby prošetření musí být ponecháno místo pracovního úrazu v původním stavu,
3. každý pracovní úraz je zaznamenán do knihy úrazů,
4. trvá-li hospitalizace déle než 5 dnů, ohlásit úraz oblastnímu inspektorátu práce,
5. trvá-li pracovní neschopnost déle než 3 kalendářní dny vyhotovit záznam o úrazu (nejpozději do 5 dnů ode dne, kdy se zaměstnavatel o vzniku pracovního úrazu dozvěděl),
6. odeslat záznam o úrazu Policii ČR, oblastnímu inspektorátu práce, zdravotní pojišťovně zraněného (do 5. dne následujícího měsíce). U smrtelného pracovního úrazu nejpozději do 5 dnů ode dne, kdy se zaměstnavatel o vzniku pracovního úrazu dozvěděl. Další záznam o úrazu odeslat pojišťovně, u které je zaměstnavatel pojištěn (odpovědnost za škodu při pracovním úrazu) při likvidaci pojistné události,
7. dojde-li ke změně, vypracovává se záznam o úrazu – hlášení změn. Záznam se vyhotovuje, pokud hospitalizace přesáhla 5 po sobě jdoucích dnů, pracovní neschopnost byla ukončena po odeslání záznamu, zaměstnanec na následky úrazu do 1. roku zemřel, došlo ke změně v posouzení zdroje nebo příčiny úrazu, k jiným skutečnostem majícím vliv na zpracování a obsah záznamu, vznikla a byla ukončena

- další pracovní neschopnost. Záznam se opět odešle institucím jako v předchozím bodě,
8. zaměstnavatel prošetří příčiny vzniku pracovního úrazu za účelem objasnění příčin a provede opatření, aby se pracovní úraz neopakoval. Do doby prošetření musí být ponecháno místo pracovního úrazu v původním stavu,
 9. pokud se jedná o těžký nebo smrtelný pracovní úraz proběhne ve společnosti, kde se úraz stal vyšetřování. Institut bezpečnosti práce nahlásí společnosti, kdy proběhne vyšetřování pracovního úrazu. Vyšetření provádí daný zaměstnanec Inspektorátu bezpečnosti práce. Po vyšetření se předají spisy a zjištěné informace advokátům, kteří rozhodují, zda bylo něco porušeno,
 10. vznikne-li při pracovním úrazu škoda, má zaměstnanec nárok na ušlý výdělek, bolestné, ztížení společenského uplatnění, náklady spojené s léčením, věcná opatření. U smrtelného pracovního úrazu mohou pozůstalí požádat o přiměřené náklady na pohřebné (5 000 Kč),
 11. zaměstnavatel posoudí, zda ze strany zaměstnance nedošlo k hrubému porušení BOZP, a tím se zčásti nebo zcela zproští viny za náhrady škod vzniklých na nemajetkové újmě. Podklady se odešlou pojišťovně,
 12. přijmout opatření, aby se pracovní úraz neopakoval.

Vyhledávání nebezpečných faktorů

- Zaměstnavatel musí neustále vyhledávat a identifikovat nebezpečné faktory a pracovní procesy, které mohou vést k poškození zdraví zaměstnance nebo jeho ohrožení na životě, zjistit příčiny a zdroje, po zjištění musí přijmout vhodná opatření.

Faktory ovlivňující zdraví zaměstnanců jsou rozděleny do čtyř kategorií rizikovosti:

- První – práce, které nemají nepříznivý vliv na zdraví osob,
- druhá – práce, kde lze očekávat, že budou mít nepříznivý vliv na zdraví osob, a kde jen jsou překračovány hygienické limity výjimečně,
- třetí – práce, kde jsou překračovány hygienické limity a vyskytují se opakovaně nemoci z povolání,
- čtvrtá – práce, kde je vysoké riziko ohrožení zdraví, které nelze vyloučit ani pokud jsou používána dostupná a použitelná ochranná opatření.

Definování kategorií rizikovosti vychází z § 3, vyhlášky č. 432/2003 Sb., kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli.

Rizikové faktory	Kategorie
prach	II. – IV.
chemické látky a směsi	II. – IV.
hluk	II. – IV.
vibrace	II. – IV.
neionizující záření a elektromagnetická pole	III.
fyzická zátěž	I. – III.
pracovní polohy	I. – III.
zátěž teplem	II. – IV.
zátěž chladem	II. – III.
psychická zátěž	II. – III.
zraková zátěž	II. – III.
práce s biologickými činiteli	II. – IV.
práce ve zvýšeném tlaku vzduchu	II. – IV.

Tabulka č.1 – Rizikové faktory a jejich zařazení do kategorií (vlastní)

Doklady technických a bezpečnostních podmínek

- Ke každému stroji, spotřebiči či zařízení, které se používá k práci, musí mít zaměstnavatel provozní dokumentaci, návod k použití nebo interní provozní předpis k provozování daného zařízení, se kterým musí být zaměstnanec, který s tímto zařízením pracuje, seznámen; u každého zařízení musí být cedule s pokyny o dodržování BOZP a jak se zařízením pracovat,
- na každém zařízení se provádí revize, pravidelná údržba, denní kontroly, opravy odborným orgánem.

Zaměstnávání těhotných žen, mladistvých a lidí se zdravotním postižením

- Zaměstnavatel musí mít vypracovaný seznam prací, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu zaměstnavatel je povinen přidělit jim jinou vhodnou práci, vytvořit jim na pracovišti vhodné prostory pro odpočinek,

- zaměstnavatel musí mít vypracovaný seznam prací, které nejsou vhodné pro mladistvé a přidělit jim vhodnou pracovní pozici, poskytnout informace a pokyny o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci podle zákona a seznámit je s riziky,
- mladiství musí mít přestávku po 4,5 hodinách v délce min. 30 minut,
- týdenní pracovní doba nesmí překročit 40 hodin a nesmí pracovat přesčasy a přes noc (pouze ve výjimečných případech, ale nesmí překročit 1 hodinu),
- zaměstnavatel musí zajistit na své náklady technické a organizační opatření (zřízení chráněných pracovních míst, zaškolení nebo zaučení těchto lidí).

Zajištění pracoviště

Zaměstnavatel je povinen zajistit prostory, které by vyhovovaly po stránce prostoru, konstrukce a vybavení, a aby podmínky pro zaměstnance vyhovovaly z hlediska BOZP, a hygienickým požadavkům.

- Pracovní prostory, sklady, komunikace a zázemí pro odpočinek by měly mít stanovené rozměry a povrch vybavení,
- pracoviště byla osvětlena,
- únikové cesty, východy a místa, kde jsou hasicí přístroje, musí být neustále volné bez překážek a musí být označeny cedulemi,
- zajištěna pravidelná údržba, úklid a čištění,
- pracoviště byla vybavena v rozsahu dohodnutém s příslušným poskytovatelem pracovnělékařských služeb,
- lékárničky musí být vybaveny dle stanoveného obsahu.

Osobní ochranné pracovní pomůcky [dále jen OOPP]

Základní povinnosti zaměstnavatele podle zákoníku práce jsou:

„Není-li možné, rizika odstranit, nebo dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany, nebo opatřeními v oblasti organizace práce, je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky. Osobní ochranné pracovní prostředky [8]

jsou ochranné prostředky, které musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat požadavky stanovené zvláštním právním předpisem. V prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění nebo plní ochrannou funkci, přísluší zaměstnanci od zaměstnavatele jako osobní ochranné pracovní prostředky též pracovní oděv nebo obuv.

Zaměstnavatel je povinen poskytovat zaměstnancům mycí, čisticí a dezinfekční prostředky na základě rozsahu znečištění kůže a oděvu; na pracovištích s nevyhovujícími mikroklimatickými podmínkami, v rozsahu a za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem, též ochranné nápoje. Zaměstnavatel je povinen udržovat osobní ochranné pracovní prostředky v použitelném stavu a kontrolovat jejich používání. Osobní ochranné pracovní prostředky, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje přísluší zaměstnanci od zaměstnavatele bezplatně podle vlastního seznamu zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním. Vláda stanoví nařízením bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů“ (Zákon pro lidi – Zákon č. 262/2000 Sb.). [9]

Další povinnosti a náležitosti pro poskytování OOPP:

- Zaměstnavatel má za povinnost vyhodnotit rizika pomocí tabulky pro hodnocení rizik a použití OOPP a na základě vyhodnocení přidělit zaměstnancům OOPP,
- práce a činnosti, které vyžadují používání OOPP, stanovuje na požádání podnikajícího subjektu Krajská hygienická stanice, která určí, do jaké kategorie zaměstnanci spadají,
- osobní ochranné pracovní prostředky musí chránit zaměstnance před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat požadavky stanovené zvláštním právním předpisem,
- OOPP musí být certifikované,
- OOPP vždy zajišťuje a hradí zaměstnavatel a jsou zároveň ve vlastnictví zaměstnavatele,
- dobu použitelnosti OOPP stanovuje zaměstnavatel ve směrnici a závisí na profesi, četnosti používání – při poškození, před uplynutím doby se musí vyměnit,

- zaměstnavatel nechává podepsat dokument o převzetí OOPP, který zaměstnanec podepisuje + poučení o způsobu používání.

Mezi OOPP patří například:

- Ochrana hlavy (ochranné přilby, ochranné pokrývky hlavy atd.),
- ochrana sluchu (zátkové chrániče, ochranná sluchátka, protihlukové přilby atd.),
- ochrana očí a obličeje (ochranné brýle, ochranné štíty, které se připínají k ochranným přilbám, svářečské kukly atd.),
- ochrana dýchacích cest (masky, polomasky s filtry, dýchací přístroje),
- ochrana rukou a paží (rukavice, palcové rukavice, ochranné rukávy atd.),
- ochrana nohou (obuv s ocelovou špičkou, obuv odolná požáru, protiskluzová, chrániče kolen a další),
- ochrana břicha a trupu (ochranné vesty, kabáty a zástěry),
- ochrana celého těla (pracovní oděvy, oděvy chránící před chemickými látkami, oděvy odolné proti ohni atd.),
- prostředky proti pádu (opasky, popruhy, karabiny, lana, háky).

1.2.2. POVINNOSTI ZAMĚSTNANCE

- Dbát na svou bezpečnost a zdraví, ale také na bezpečnost a zdraví osob, kteří s ním spolupracují,
- účastnit se pravidelných a povinných školení BOZP, které zajišťuje zaměstnavatel,
- podrobit se pravidelným prověrkám znalostí BOZP a PO,
- podrobit se lékařským prohlídkám + další související činnosti jako např. očkování atd., které souvisí se zvláštními právními předpisy,
- dodržovat všechny právní předpisy či interní pokyny svého zaměstnavatele týkající se BOZP a PO,
- dodržovat při výkonu práce všechny pokyny, zaměstnavatelem stanovené pracovní postupy,
- nepožívat v pracovní době, i mimo pracoviště, návykové látky či alkoholické nápoje,
- nekouřit na pracovišti, kde je zákaz, nebo na němž pracují nekuřáci;
- neprodleně oznámit svému zaměstnavateli nebo nadřízenému závady a nedostatky na pracovišti, které by mohly ohrozit zdraví nebo životy jiných osob,
- odmítnout výkon práce, u níž má podezření a obavy z bezprostředního a závažného ohrožení svého života nebo zdraví ostatních osob.

1.3.KATEGORIZACE PRACÍ VE SPOLEČNOSTI STAP RAČICE S.R.O.

Společnost STAP Račice s.r.o. se zabývá opravami vysokozdvihných vozíků, výrobou a opravami hydraulických válců a kovoobráběním. Kategorizace prací a pracovišť jsou sestaveny dle funkcí ve společnosti:

Obráběč kovů

Rizikové faktory	Hodnocení	Rizikové faktory	Hodnocení
Prach	1	zátěž teplem	1
chemické látky a směsi	1	zátěž chladem	1
hluk	2	psychická zátěž	1
vibrace	2	zraková zátěž	1
neionizující záření a elektromagnetická pole	2	práce s biologickými činiteli	1
fyzická zátěž	2	práce ve zvýšeném tlaku vzduchu	1
pracovní polohy	2		
Zařazen do kategorie		2	

Tabulka č. 2 – Kategorizace práce obráběče kovu dle rizikových faktorů (vlastní)

Zámečnick

Rizikové faktory	Hodnocení	Rizikové faktory	Hodnocení
Prach	1	zátěž teplem	1
chemické látky a směsi	1	zátěž chladem	1
hluk	2	psychická zátěž	1
vibrace	2	zraková zátěž	1
neionizující záření a elektromagnetická pole	2	práce s biologickými činiteli	1
fyzická zátěž	2	práce ve zvýšeném tlaku vzduchu	1
pracovní polohy	2		
Zařazen do kategorie		2	

Tabulka č. 3 – Kategorizace práce zámečnicka dle rizikových faktorů (vlastní)

Opravař strojů

Rizikové faktory	Hodnocení	Rizikové faktory	Hodnocení
Prach	2	zátěž teplem	1
chemické látky a směsi	1	zátěž chladem	1
hluk	2	psychická zátěž	1
vibrace	2	zraková zátěž	1
neionizující záření a elektromagnetická pole	2	práce s biologickými činiteli	1
fyzická zátěž	2	práce ve zvýšeném tlaku vzduchu	1
pracovní polohy	2		
Zařazen do kategorie		2	

Tabulka č. 4 – Kategorizace práce opraváře strojů dle rizikových faktorů (vlastní)

Mechanik

Rizikové faktory	Hodnocení	Rizikové faktory	Hodnocení
Prach	1	zátěž teplem	1
chemické látky a směsi	1	zátěž chladem	1
hluk	2	psychická zátěž	2
vibrace	1	zraková zátěž	1
neionizující záření a elektromagnetická pole	1	práce s biologickými činiteli	1
fyzická zátěž	1	práce ve zvýšeném tlaku vzduchu	1
pracovní polohy	1		
Zařazen do kategorie		2	

Tabulka č. 5 – Kategorizace práce mechanika dle rizikových faktorů (vlastní)

Hydraulikář

Rizikové faktory	Hodnocení	Rizikové faktory	Hodnocení
Prach	2	zátěž teplem	1
chemické látky a směsi	2	zátěž chladem	1
hluk	2	psychická zátěž	1
vibrace	1	zraková zátěž	1
neionizující záření a elektromagnetická pole	1	práce s biologickými činiteli	1
fyzická zátěž	2	práce ve zvýšeném tlaku vzduchu	1
pracovní polohy	2		
Zařazen do kategorie		2	

Tabulka č. 6 – Kategorizace práce hydraulikáře dle rizikových faktorů (vlastní)

1.4.DOKUMENTACE K BOZP

Každý podnikající subjekt musí mít příslušnou dokumentaci k BOZP. Mezi dokumentaci patří:

Organizace BOZP

Povinnosti vyplývající z bezpečnosti a ochrany zdraví a požární ochrany. Zaměstnavatel stanoví jednotlivé úkoly určeným osobám.

Směrnice k zajištění BOZP

Dokument obsahuje způsoby vedení provozní dokumentace a záznamy o vybavení pracovišť a osoby určené za vedení dokumentace.

Hodnocení a řízení rizik

V této dokumentaci jsou sepsány posuzované objekty, které identifikují nebezpečí. Na základě identifikovaných nebezpečí jsou sepsána opatření.

Kategorizace prací a pracovišť

- Podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů,
- zařazení do jednotlivých kategorií,
- dokumentaci schvaluje krajská hygienická stanice.

Lékařská prohlídka

- Podnikající subjekt má za povinnost zajistit komplexní pracovnělékařské služby (krom prohlídek i poradenství), které se uzavírá písemnou smlouvou s lékařem,
- cílem prohlídek je zjištění aktuálního zdravotního stavu zaměstnance,
- zaměstnavatel musí poskytnout lékaři prohlídku pracoviště, na základě prohlídky lékař zhodnotí rizika a náročnost práce,
- vstupní prohlídka se provádí u nového zaměstnance, nebo pokud byl přeřazen na jinou práci,

- periodická prohlídka se provádí dle kategorizace prací, u záchranných sborů nebo u nichž je vyžadována zvláštní zdravotní způsobilost a u dalších zaměstnání, která vyžadují periodické prohlídky,
- řadová prohlídka se provádí u všech ostatních pracovníků, pro které nejsou předepsány periodické prohlídky,
- mimořádná prohlídka – při podezření, že u zaměstnance došlo ke změně způsobilosti, při zavedení nové technologie, při změně používání osobních ochranných prostředků atd.,
- výstupní prohlídka před skončení pracovněprávního vztahu, kdy lékař ověřuje zdravotní důsledky dosud vykonávané práce,
- následná prohlídka u zaměstnanců, kteří pracovali v podmínkách, kde lze předpokládat pozdní následky,
- náklady hradí podnikající subjekt.

Vstupní bezpečnostní školení

Každý nový zaměstnanec musí být proškolen a seznámen s organizačním řádem, jeho povinnostmi, riziky na pracovišti, kde ho ještě jednou se vším seznámí jeho bezprostřední nadřízený.

Protokoly o školení

- Zaměstnavatel musí mít v písemné podobě proškoleny zaměstnance podle jejich funkce (např. prezenční listinou) a osnovy podle funkce práce,
- vedoucí zaměstnanci musí mít osvědčení o absolvování školení + jejich testy, pokud byli zkoušeni písemným testem.

Poskytování OOPP

- Zaměstnavatel má za povinnost vyhodnotit rizika pomocí tabulky pro vyhodnocení rizik a použití OOPP a na základě vyhodnocení přidělit zaměstnancům OOPP.

Provozní bezpečnostní předpis pro provoz, údržbu a opravy

- Zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce, hlava V. – BOZP,

- nařízení vlády č. 378/2001 Sb., bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, nářadí atd.,
- nařízení vlády č. 101/2005 Sb., požadavky na pracovišti a pracovním prostředí,
- nařízení vlády č. 495/2001 Sb. poskytnutí OOPP.

Směrnice zajištění OOPP

Přidělování OOPP podle profese a dle jejich rizik. Zaměstnanci musí být prokazatelně seznámeni se způsobem používání OOPP a návodem.

Kontrolní činnosti

Tato dokumentace je velice důležitá. Pokud ji zaměstnavatel má správně vedenou a je prokazatelná, může v případě vzniku pracovního úrazu pomoci ke zproštění odpovědnosti zaměstnavatele.

Bezpečnostní řád skladů

- Tento řád předepisuje podmínky pro ochranu zdraví při práci ve skladech, podmínky a pravidla skladování materiálu ve skladovacích prostorech,
- podnikající subjekt musí mít skladovací prostory zakresleny v plánu,
- každý regál musí být označen; v označení musí být číslo regálu, maximální nosnost regálu, zatížení jedné buňky,
- výše pro skladování materiálu je obvykle 2 m; pokud je materiál nebo zboží výše musí být patřičně zajištěno.

Návod k obsluze strojů, zařízení

- Ke každému stroji, zařízení a nářadí musí být návod k obsluze, záznam o kontrole a provádění údržby + zásady bezpečné práce,
- bez návodu k obsluze nesmí podnikající subjekt zahájit opravu pro jiný podnikající subjekt a opačně.

Další dokumenty:

- Traumatologický plán,

- Kniha úrazů,
- Směrnice pro práci žen a mladistvých,
- Dokumentace pracovních úrazů,
- Dokumentace zdvihacích zařízení, tlakových zařízení atd.,
- Odborné způsobilosti v elektrotechnice.

2. POŽÁRNÍ OCHRANA

2.1. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

S požární ochranou je spojena řada povinností, které musí být dodržovány. Určité povinnosti mají zaměstnavatelé, vedoucí zaměstnanci a zaměstnanci společnosti. K požární ochraně patří též dokumentace, která musí být k dispozici u statutárního orgánu firmy.

Zaměstnavatel je povinen

„Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby, které provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím, jsou dále povinny prostřednictvím odborně způsobilé osoby (§ 11 odst. 1) zabezpečit posouzení požárního nebezpečí z hlediska ohrožení osob, zvířat a majetku a plnění dalších povinností na úseku požární ochrany“ (Zákon pro lidi č. 133/1985 Sb.)

Pro oblast požární ochrany zákon nepřipouští jinou možnost než tu, že tyto úkoly musí být organizovány, plněny a kontrolovány odborně způsobilou osobou v PO.

Posouzení požárního nebezpečí obsahuje:

- a) *„Zjištění a zhodnocení rozhodujících vlivů z hlediska možnosti vzniku a šíření požáru, vyjádření a posouzení rizik ohrožení osob, zvířat a majetku, zhodnocení možnosti provedení záchranných prací a účinné likvidace požáru včetně popisu jeho možných následků,*
- b) *stanovení systému řízení požární ochrany se zaměřením na snížení pravděpodobnosti vzniku požáru, jeho šíření a ohrožení osob, zvířat a majetku,*
- c) *návrhy na opatření včetně stanovení lhůt k jejich plnění.*

Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby, které provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím, předkládají posouzení požárního nebezpečí ke schválení orgánu státního požárního dozoru před zahájením jimi provozované činnosti.

Zjistí-li orgán státního požárního dozoru, že posouzení požárního nebezpečí předložené ke schválení vykazuje nedostatky, pro které je nelze schválit, vrátí je předkladateli zpět s uvedením důvodů a současně stanoví přiměřenou lhůtu k odstranění nedostatků. Jinak toto posouzení schválí bez zbytečného odkladu. [10]

Změní-li se charakter, podmínky nebo rozsah provozované činnosti zakládající povinnost podle odstavce 1, právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby bez zbytečného odkladu uvědomí písemně o této skutečnosti orgán státního požárního dozoru a podle jeho pokynů posouzení požárního nebezpečí doplní, přepracují nebo předloží ke schválení nové posouzení požárního nebezpečí.

Opatření a lhůty vyplývající ze schváleného posouzení požárního nebezpečí jsou právnické osoby a podnikající fyzické osoby povinny plnit.

Osoba zpracovávající posouzení požárního nebezpečí podle § 11 odst. 1 je odpovědná za věcnou a formální správnost zpracované dokumentace“ (Zákon pro lidi – Zákon č. 133/1985 Sb.). [11]

Protože v požární oblasti jde o velmi specifickou problematiku, tak výše uvedené činnosti pro podnikající subjekty v plné míře zajišťují odborně způsobilé osoby, které úzce spolupracují s Hasičským záchranným sborem České republiky.

Zaměstnanec je povinen

„Fyzická osoba je povinna:

- a) *Počínat si tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru, zejména při používání tepelných, elektrických, plynových a jiných spotřebičů a komínů, při skladování a používání hořlavých nebo požárně nebezpečných látek, manipulaci s nimi nebo s otevřeným ohněm či jiným zdrojem zapálení,*
- b) *zajistit přístup k rozvodným zařízením elektrické energie a k uzávěrům plynu, vody a topení,*
- c) *plnit příkazy a dodržovat zákazy týkající se požární ochrany na označených místech,*
- d) *obstarat požárně bezpečnostní zařízení a věcné prostředky požární ochrany v rozsahu stanoveném zákonem,*
- e) *zajistit přístup k požárně bezpečnostním zařízením a věcným prostředkům požární ochrany za účelem jejich včasného použití a dále udržovat tato zařízení a věcné prostředky v provozuschopném stavu; uvedené povinnosti se vztahují na osoby, které mají uvedená zařízení a věcné prostředky ve vlastnictví či užívání,*
- f) *vytvářet v prostorách ve svém vlastnictví nebo užívání podmínky pro rychlé zdolání požáru a pro záchranné práce,*
- g) *umožnit orgánu státního požárního dozoru provedení potřebných úkonů při zjišťování příčiny vzniku požáru a v odůvodněných případech mu bezúplatně poskytnout výrobky nebo vzorky k provedení požárně technické expertizy ke zjištění příčiny vzniku požáru,*
- h) *oznamovat bez odkladu územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru každý požár vzniklý při činnostech, které vykonává, nebo v prostorách, které vlastní nebo užívá, dodržovat podmínky nebo návody vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností“ (Zákon pro lidi – Zákon č. 133/1985 Sb.). [12]*

„Fyzická osoba nesmí:

- a) *Vědomě bezdůvodně přivolat jednotku požární ochrany nebo zneužít linku tísňového volání,*
- b) *provádět práce, které mohou vést ke vzniku požáru, pokud nemá odbornou způsobilost požadovanou pro výkon takových prací zvláštními právními předpisy,*
- c) *poškozovat, zneužívat nebo jiným způsobem znemožňovat použití hasicích přístrojů nebo jiných věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení,*
- d) *omezit nebo znemožnit použití označených nástupních ploch pro požární techniku,*
- e) *používat barevné označení vozidel, lodí a letadel jednotek požární ochrany,*
- f) *provádět vypalování porostů.*

Fyzická osoba je povinna umožnit výkon státního požárního dozoru podle § 35 a ve stanovené lhůtě splnit opatření uložená orgánem státního požárního dozoru“ (Zákon pro lidi – Zákon č. 133/1985 Sb.). [13]

V zákoně uvedené základní povinnosti a zákazy pro zaměstnance jsou dále rozpracovány a konkrétněji upřesněny ve stanovených směrnících a pomocných dokumentech, které jsou součástí požární dokumentace.

2.2.REALIZACE POŽÁRNÍ OCHRANY

Za organizaci a zajišťování PO ve společnosti odpovídá statutární zástupce v rozsahu stanoveném zákonem i PO. Vedoucí práce a ostatní zaměstnanci zodpovídají za zabezpečení úkolů a povinností PO podle funkce v rozsahu stanovené směrnicí, organizačním a pracovním řádem společnosti.

2.2.1. POVINNOSTI STATUTÁRNÍHO ZÁSTUPCE

- Stanovit organizaci spojenou se zabezpečením PO provozované činnosti,
- zajistit zpracování dokumentace PO,
- podnikající subjekty, které podnikající s vysokým požárním nebezpečím musí před zahájením provozované činnosti předložit posouzení požárního nebezpečí ke schválení orgánu státního požárního dozoru,
- prokazatelným způsobem stanovit a dodržovat podmínky PO provozované činnosti, pokud nejsou opravy a údržby předepsané zvláštním předpisem,
- zajišťovat údržby, kontroly a opravy zařízení podle podmínek stanovené PO nebo dle pokynů výrobce,
- údržbu, kontroly a opravy technických a technologických zařízení zajišťovat ve stanovené lhůtě za podmínek určené PO,
- mít dokumentaci, která obsahuje charakteristiku vyráběného, používaného a skladovaného materiálu,
- zabezpečit posouzení požárního nebezpečí z hlediska ohrožení osob, zvířat a majetku a plnění dalších povinností na úseku požární ochrany,
- zajistit školení vedoucích zaměstnanců PO u odborně způsobilé osoby,
- zabezpečit svým zaměstnancům školení,
- zajistit požární hlídku (min. 3 členy odborné hlídky z těchto 3 členů určit velitele), která se musí 1x ročně zúčastnit odborné přípravy a jejímž hlavním úkolem je dohlížet na dodržování předpisů o požární ochraně),
- seznámit své externí zaměstnance s konkrétními požadavky PO na jednotlivých pracovištích,

- zabezpečit, aby u únikových cest nebyly žádné překážky a únikové cesty byly neustále volné a byly označeny cedulí,
- zřetelné označení tísňových čísel,
- k hasičskému přístroji musí být volný přístup, musí být označeny bezpečnostní cedulí, číslem hasičského přístroje, druhem, typem, výrobcem, nálepkou kontroly a revize;
- zajištění pravidelných kontrol na pracovištích – zjištěné závady odstranit v daném termínu kontrola 1x6 měsíců a zápis do Požární knihy,
- umožnit orgánům státního požárního dozoru provedení kontroly, předložit požadovanou dokumentaci,
- zabezpečit provedení cvičného poplachu.

2.2.2. POVINNOSTI VEDOUCÍCH ZAMĚSTNANCŮ

- Vedoucí zaměstnanci odpovídají za plnění povinností stanovených předpisy PO na svém pracovišti,
- zúčastnit se pravidelně školení vedoucích zaměstnanců,
- provádět vstupní a opakované školení zaměstnanců o PO,
- zajistit provedení odborné přípravy preventivní požární hlídky,
- zajistit volné příjezdové komunikace,
- kontrolovat, zda jsou dodržovány předpisy PO,
- zajistit provádění kontrol, oprav a revizí věcných prostředků,
- zajistit vyvěšení zpracované dokumentace PO na přístupných místech,
- zajistit odstranění závad a nedostatků,
- zajistit, aby každý požár byl oznámen vedení společnosti a územně příslušnému operačnímu středisku hasičského sboru,
- spolupracovat při organizaci cvičného požárního poplachu,
- v případě požáru zodpovídat za evakuaci osob,
- dbát pokynů odborně způsobilé osoby.

2.2.3. POVINNOSTI ZAMĚSTNANCŮ

- Počínat si tak, aby nedošlo ke vzniku požáru například při manipulaci s otevřeným ohněm,
- umožnit orgánu státního požárního dozoru provedení potřebných úkonů při kontrole pracoviště,
- zjistit možné příčiny vzniku požáru,
- zajistit volný přístup k rozvodovým zařízením energie, plynu, topení a vody,
- účastnit se školení PO,
- podrobit se ověření znalostí PO,
- znát příslušnou dokumentaci PO zpracovanou pro konkrétní pracoviště,

- plnit příkazy a dodržovat zákazy týkající se PO na pracovišti,
- znát umístění a způsob použití přenosných hasících přístrojů,
- udržet trvale volné únikové cesty, přístup k přenosným hasícím přístrojům, požárním hydrantům, hlavním uzávěrům,
- oznamovat nedostatky a závady na pracovišti svému bezprostředně nadřízenému, které by mohly vést ke vzniku požáru,
- před odchodem zkontrolovat, zda jsou vypnuty elektrické spotřebiče, osvětlení, zařízení atd., které byly zaměstnanci na pracovišti přiřazeny,
- zaměstnanec nesmí používat otevřený oheň,
- nesmí kouřit na místech, kde platí tento zákaz,
- nepoužívat poškozené elektrické spotřebiče,
- poškozovat nebo zneužívat hasící přístroje,
- provádět práce, které mohou vést ke vzniku požáru, pokud k tomu nemá zaměstnanec odbornou způsobilost (např. svařování – po skončení práce musí být dozor, který dohlíží, aby nevznikl požár).

2.3.DOKUMENTACE K PO

Vytvoření organizace zabezpečení PO

Vytvoření vlastního organizačního systému vyplývajícího z předpisů PO. Tato dokumentace obsahuje příkazy, zákazy a pokyny vydané podnikajícím subjektem. Dále obsahuje stanovení požadavků na odbornou kvalifikaci nebo způsobilost osob pro opravy, údržby technických a technologických zařízení, určení systému preventivních požárních hlídek a provádění cvičného požárního poplachu, určení ohlašovny požáru a doklady s dodavatelem, který zabezpečuje povinnosti vyplývající z PO.

Požární řád

Základní zásady zabezpečení PO na místech, kde se vykonává pracovní činnost a kde se vyskytuje zvýšené riziko vzniku požáru (Dokumentace o začlenění do kategorie dle PO). Tedy stručný popis vykonávané činnosti a charakteristiky nebezpečí provozované činnosti, technologické charakteristiky atd. Obsahuje pokyny pro preventivní požární hlídku (jmenný seznam, stanovení úkolů, potřebné vybavení), přehled umístěných výstražných a bezpečnostních značek. Požární řád musí být umístěn na viditelném a přístupném místě.

Požární poplachová směrnice

Vymezuje činnosti zaměstnanců a dalších osob při vzniku požáru. Dokumentace obsahuje, jak postupovat při vzniku požáru (místo a ohlášení, vyhlášení požárního poplachu, tísňová telefonní čísla). Směrnice musí být umístěna na viditelném a přístupném místě pro zaměstnance.

Požární evakuační plán

Upravuje, jak postupovat při evakuaci osob, zvířat a majetku společnosti při vzniku požáru. Plán stanovuje osobu, která by organizovala evakuaci, osoby, které budou s evakuací pomáhat, evakuační cestu, místo, kde se osoby budou shromažďovat, grafické znázornění evakuačních cest musí být viditelné. Zpracovává objekty a prostory, které jsou složité pro zásah. Správnost požárního evakuačního plánu se ověřuje cvičným požárním poplachem. Plán je uložen u hasičského sboru, podniku nebo na trvale přístupném a dosažitelném místě.

Dokumentace zdolávání požáru

Zdolávání požáru (operativní karty) upravují zásady rychlého zdolávání požáru a záchrany osob, zvířat, majetku společnosti. Zpracovává objekty a prostory, které jsou složité pro zásah nebo kde se provozuje činnost s vysokým nebezpečím vzniku požáru. Operativní plán obsahuje operativně taktickou studii, stanovení nejsložitější varianty požáru, prostředků jednotek požární ochrany a další, která je uvedena jak v textové, tak i grafické formě. Dokumentace je uložena u určené odpovědné osoby podniku nebo na trvale přístupném a dosažitelném místě a u územně příslušné jednotky Hasičského záchranného sboru České republiky.

Řád ohlašovy požáru

Slouží k zajištění provozovny, upravuje způsob přijímání hlášení vzniku požáru, vyhlášení požárního poplachu pro zaměstnance a další osoby, které se nachází ve společnosti a oznámení požáru operačnímu hasičskému středisku. Řád obsahuje povinnosti obsluhy, seznam důležitých telefonních čísel, způsob vyhlášení poplachu a oznámení požáru nebo výjezdu vlastní jednotky operačnímu hasičskému středisku plus náhradní opatření. Není-li ve společnosti ohlašovna zřízena, zaměstnanci postupují v případě požáru dle požárních poplachových směrnic a následně informují statutární orgán společnosti.

Dokumentace o školení zaměstnanců o požární ochraně

Tvoří rozsah a školení zaměstnanců, vedoucích zaměstnanců. Dokumentace obsahuje tematický plán a časový rozvrh školení, záznam o provedení školení. V dokumentaci musí být uveden název společnosti, datum, náplň školení, způsob ověření znalostí, seznam zaměstnanců, doba trvání školení, členové preventivní požární hlídky a podpisy zaměstnanců o tom, že byli proškoleni. Další věc, kterou by dokumentace měla obsahovat jsou jména a podpisy osob, které školení provedly plus prohlášení o oprávněnosti ke školení.

PRAKTICKÁ ČÁST

1. ANALÝZA ÚRAZOVOSTI ZAMĚSTNANCŮ

1.1. PRACOVNÍ ÚRAZY

V roce 2015 došlo k nárůstu pracovních úrazů s pracovní neschopností proti roku 2014. Od roku 2006-2015 došlo ke snížení počtu pracovních úrazů u mužů o 4 %. U žen došlo k nárůstu pracovních úrazů o 5 %.

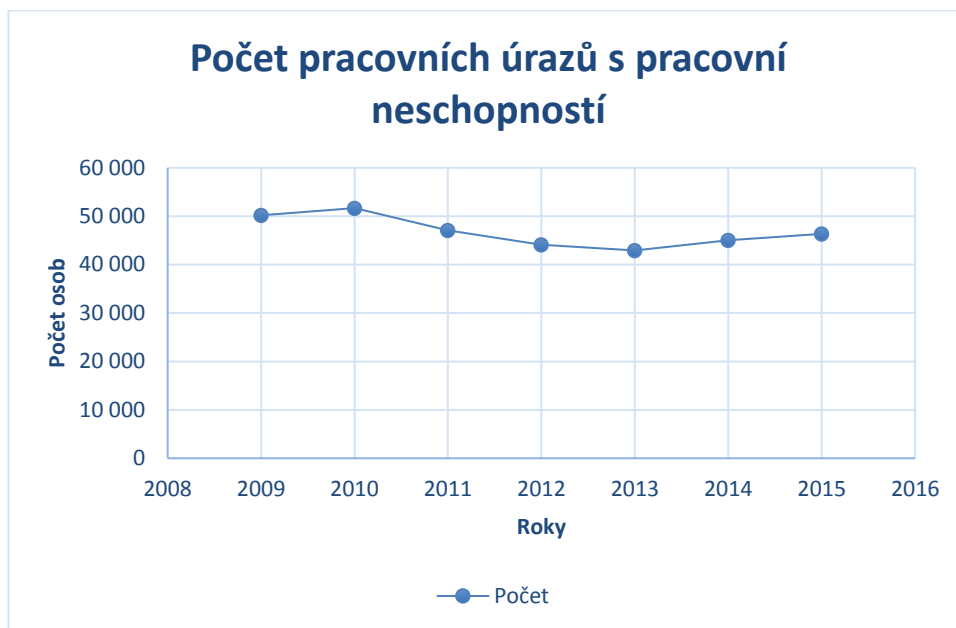
Případů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz bylo celkem evidováno 46 331. Z celkového počtu utrpěly ženy celkem 14 241 pracovních úrazů. Celkem bylo zaznamenáno 45 621 případů s pracovní neschopností delší než 3 dny z toho 14 016 se událo ženám.

Republikový průměr pracovních úrazů v ČR je 1,03. Vyšší průměr vykazaly kraje Jihočeský (1,61), Plzeňský (1,55), Vysočina (1,55), Karlovarský (1,37), Královéhradecký (1,33) a Ústecký (1,31). Kraje Pardubický (1,26), Zlínský (1,13), Středočeský (1,12), Liberecký (1,11), Olomoucký (0,98) vykazaly přibližný republikový průměr. Výrazně nižší ukazatele, než je republikový průměr, jsou v krajích Jihomoravském (0,93), Moravskoslezském (0,91) a v Hlavním městě Praha (0,60).

Rok	Počet pracovních úrazů s pracovní neschopností
2009	50 173
2010	51 648
2011	47 111
2012	44 108
2013	42 927
2014	45 058
2015	46 331

Tabulka č. 7 Vývoj počtu pracovních úrazů s pracovní neschopností v letech 2009-2015, (vlastní)

(zdroj - <http://www.suip.cz>)

Graf č. 1 Grafické znázornění počtu pracovních úrazů dle tabulky č. 7 (vlastní)

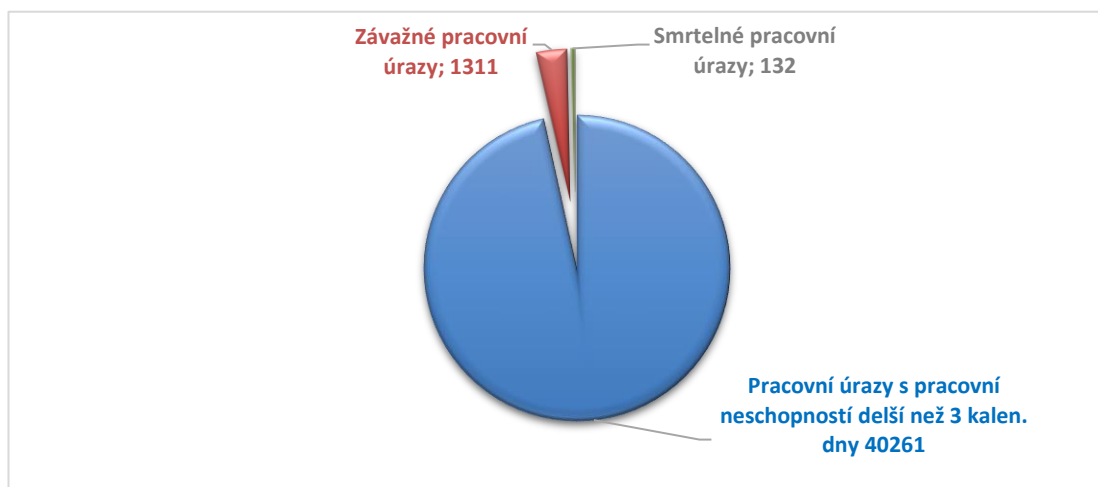
K největšímu nárůstu počtu pracovních úrazů došlo v odvětví vzdělávání a zdravotní a sociální péči. K poklesu počtu pracovních úrazů došlo v těžbě a dobývání, výrobě a rozvodu elektrické a jiné energie.

V roce 2009 průměrná doba trvání byla 55,2 kalendářních dnů, v roce 2010 byl zaznamenán pokles o 5,5 %, v roce 2011 narostla doba na opět 5,6 % a v dalším roce ukazatel stagnoval. Maximální hodnota byla zaznamenána v roce 2013, kdy průměrná doba činila 55,7 kalendářních dnů. Pokles nastal v roce 2014 na 55,4 kalendářního dne a v roce 2015 stoupl ukazatel na 55,4 kalendářních dnů.

1.2. SMRTELNÉ PRACOVNÍ ÚRAZY

Za rok 2015 bylo celkem registrováno 132 smrtelných pracovních úrazů dle měření Státního úřadu inspekce práce [dále je SÚIP] a Českého báňského úřadu [dále jen ČBÚ], což ukazuje nárůst oproti roku 2014 o 16 případů. Dle měření SÚIP se 123 smrtelných úrazů stalo v podnicích podléhajících kontrolní činnosti SÚIP a 9 smrtelných případů dozoru systému ČBÚ. Republikový průměr smrtelných pracovních úrazů v ČR je 0,29. Vyšší průměr vykázaly kraje Ústecký (0,61), Plzeňský (0,59), Královéhradecký (0,58) a Liberecký (0,40). Kraje Středočeský (0,38), Pardubický (0,36), Jihočeský (0,36), Olomoucký (0,31), Moravskoslezský (0,30) a Vysočina (0,29) vykázaly přibližný republikový průměr. Výrazně

nižší ukazatele, než je republikový průměr, jsou v krajích Zlínském (0,23), Jihomoravském (0,17) a v Hlavním městě Praha (0,09).

Graf č. 2 Počet pracovních úrazů v roce 2015 podle závažnosti následků (vlastní) (zdroj - <http://www.bozpz.cz>)

1.3.PRACOVNÍ ÚRAZOVOST V ROCE 2015 V ODVĚTVÍCH

Nejvyšší pracovní úrazovost s pracovní neschopností v odvětvích byla ve zpracovatelském průmyslu (43,3 %). Dále byla velká úrazovost v ostatních odvětvích (výroba a rozvod energie, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu, informační a komunikační činnosti, peněžnictví a pojišťovnictví, činnosti v oblasti nemovitosti, profesní, vědecké a technické činnosti, administrativní a podpůrné činnosti, veřejné správě a obraně povinného sociálního zabezpečení, zdravotní a sociální péči, v kulturní, zábavní a rekreační činnosti) (17,4 %), velkoobchod, maloobchod, opravy motorových vozidel (10,5 %), doprava a skladování (8,9 %), stavebnictví (6,4 %) a v zemědělství, lesnictví a rybářství (5,7 %).

Nízká úrazovost s pracovní neschopností byla v odvětvích vzdělání (2,8 %), zásobování vodou a činnosti s odpady (2,2 %), ubytování, stravování a pohostinství (1,9 %) a těžbě a dobývání (0,9 %).

1.4.SMRTELNÁ PRACOVNÍ ÚRAZOVOST V ODVĚTVÍCH V ROCE 2015

Nejvíce smrtelných pracovních úrazů vzniklo v odvětvích stavebnictví (23,5 %), dále zpracovatelském průmyslu (21,2 %), dopravě a skladování (15,9 %), v ostatních odvětvích

(12,1 %), zemědělství, lesnictví a rybářství (7,6 %), administrativní a podpůrné činnosti (6,1 %).

K nejméně smrtelným pracovním úrazům došlo v odvětvích těžba a dobývání (4,5 %) velkoobchod maloobchod, opravy motorových vozidel (3,8 %), zásobování vodou a činnosti s odpady (3 %) a ubytování, stravování a pohostinství (2,3 %).

1.5.ZDROJE PRACOVNÍCH ÚRAZŮ S PRACOVNÍ NESCHOPNOSTÍ DELŠÍ NEŽ 3 KALENDÁŘNÍ DNY V ROCE 2015

Největším zdrojem pracovních úrazů s pracovní neschopností delší než tři dny, byl materiál, břemena, výrobky, strojní součásti (31,7 %) dále budovy, konstrukce, povrchy (28,3 %). Vysoké procento pracovních úrazů měly ruční nářadí (10 %), stroje a zařízení mobilní a stabilní (8,9 %), systémy pro dopravu, manipulaci a skladování (5 %).

Nejméně zastoupení úrazů s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny měly nebezpečné látky, živé organismy, fyzikální jevy, přírodní živly (4,6 %), ostatní zdroje a neuvedeno; (4,2 %), pozemní vozidla, ostatní dopravní prostředky (3,4), nebezpečné látky (2,9 %), ochranná a kancelářská zařízení, odpad (0,7 %) a systémy pro energii, motory, potrubní sítě (0,2 %).

Největším zastoupením závažných pracovních úrazů byly budovy, konstrukce, povrchy (33,9 %). Materiál, břemena, výrobky, strojní součásti činily 16,8 %.

Vysoké procento pracovních úrazů měly pozemní vozidla a ostatní dopravní prostředky (14,1%), stroje a zařízení mobilní a stabilní (8,7%), ostatní zdroje a neuvedeno (7,8%), živé organismy, fyzikální jevy, přírodní živly (5,6%) a nebezpečné látky (5,3%).

Nejméně úrazů se závažnými pracovními úrazy měly systémy pro dopravu, manipulaci a skladování (4,6%), ruční nářadí (3,1 %), ochranná kancelářská zařízení, odpad (0,2 %) a systémy pro energii, motory, potrubní sítě (0,0 %).

1.6.ZDROJE SMRTELNÝCH PRACOVNÍCH ÚRAZŮ V ROCE 2015

Největší zastoupení zdrojů smrtelných pracovních úrazů měly pozemní vozidla, ostatní dopravní prostředky (31,1). Budovy, konstrukce a povrchy činily 17,4 % smrtelných

pracovních úrazů. Třetím vysokým zdrojem byly živé organismy, fyzikální jevy a přírodní živly (15,9 %).

Nejméně zastoupení smrtelných pracovních úrazů měly systémy pro energii, motory, potrubní sítě (0,8 %), ochranná a kancelářská zařízení, odpad (0 %) a ruční nářadí (0 %).

2. OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ PRACOVNÍ ÚRAZOVOSTI

2.1.VYHODNOCENÍ RIZIK

Před zahájením práce musíme provést vyhodnocení rizik podle konkrétních podmínek na pracovišti (kombinace pravděpodobnosti vzniku a následků působení).

Postup při identifikaci rizik:

1. Sběr informací
2. Identifikace nebezpečí (hrozby)
3. Určení a hodnocení rizik vznikajících z nebezpečí (hrozby)
4. Plánování a organizace činností vedoucích k snížení rizik + přezkoumání
5. Zdokumentování rizik (Katalog rizik)

Při vyhodnocení rizik lze použít více metod (např. jednoduchá bodová metoda – JBM, komplexní metoda pro celý management rizik - BOMECH a jiné). Nejjednodušší metoda je vyhodnocení kritérií číslicemi jedna až pět, které udávají míru pravděpodobnosti výskytu a trvání rizika.

Míra pravděpodobnosti výskytu a trvání rizika	Možné následky zdroje rizika
1 – nahodilá	1 - Poranění bez pracovní neschopnosti
2 – nepravděpodobná	2 - Absenční úraz s pracovní neschopností
3 – pravděpodobná	3 - Vážnější úraz vyžadující hospitalizaci
4 – velmi pravděpodobná	4 - Těžký úraz s trvalými následky
5 – trvalá	5 - Smrtelný úraz

Tabulka č. 8 Vyhodnocování rizik (vlastní)

2.2.OPATŘENÍ K ZAJIŠTĚNÍ PLNĚNÍ ÚKOLŮ BOZP A PO VE SPOLEČNOSTI STAP RAČICE S.R.O.

Tato opatření se budou vztahovat na společnost STAP Račice s.r.o., ve které pracuji. Ke zjištění rizikových faktorů a opatření je potřeba znát pracovní prostředí a činnosti zaměstnanců společnosti (pracovní a technologické postupy). Po zjištění těchto informací byla sepsána opatření.

Skladování materiálu a práce s břemeny

Provést školení zaměstnanců o správném způsobu manipulace s materiály a břemeny. Zajistit jim příslušné manipulační prostředky a OOPP.

Zabezpečit a vybavit sklady, dodržovat povolenou přípustnou únosnost regálů, výšku a počet. Odstranit vyčnívající dráty, hřebíky a další nebezpečné věci, které by mohly vést k poranění zaměstnanců. Zabezpečit volné okraje ve výšce ochrannou lištou proti pádu skladovaného materiálu. Dodržovat stanovenou šířku uliček mezi skladovými regály. U vstupu mít bezpečnostní tabulky. Regály očíslovat, označit nosností regálových buněk a celkovou nosností regálu.

Těžší materiál ukládat na spodní regály a rovnoměrně, aby byla zajištěna stabilita. Ostatní věci na místa k tomu určená. Po přemístění, přestavení regálu překontrolovat, zda odpovídají dokumentaci (kontrola min. 1x ročně) stabilitě a tuhosti. Po regálech nešplhat, k výstupu používat stanovené schůdky nebo žebříky.

U palet dodržovat též maximální nosnost a odkládat je na místa k tomu určená. Nepoužívat poškozené palety.

Obráběcí a tvářecí stroje (soustruhy, vrtačky, frézy, brusky a hydraulické lis)

Vybavit a seznámit zaměstnance s OOPP. Seznámit zaměstnance s návodem na obsluhu, údržbu, bezpečnostními zásadami a používáním OOPP (stvrdit jejich podpisem). Zajistit kvalitní zácvik zaměstnanců. Obsluhy mohou provádět jen prověřeni. Pravidelně školit a provádět ověřování znalostí zaměstnanců. Revize, kontroly a opravy provádět pouze pracovníky s odbornou kvalifikací. Zjištěné závady nechat neprodleně odstranit. Zajistit vhodné osvětlení. Dodržovat pořádek na pracovišti.

Před započítím práce zkontrolovat upevnění materiálu. Do soustruhu upínat pouze předměty, které odpovídají tvarem a velikostí. Nepřetěžovat soustruh. Neodstraňovat ochranné kryty. Dodržovat návody od výrobců. Používat zařízení k účelům, ke kterým je určeno.

Při odstraňování špon a zbytků materiálů používat smetáky, štětce, škrabky. Při úklidu použít nepoškozené pracovní rukavice. Odpadní materiál vyhazovat do míst k tomu určených.

Svářecí soupravy

Zabezpečit, aby svářečské práce prováděli jen pověřeni zaměstnanci, kteří mají platný svářečský průkaz na odpovídající druh sváření. Zajistit školení a prověření znalostí zaměstnanců jak z otázek správného technologického provedení prací, tak i z otázek dodržování bezpečnosti a požární ochrany při sváření. Dále sem patří zabezpečení pravidelné lékařské prohlídky, která je oproti obecné rozšířena na profesi svářeče (1x za 5 let do věku 50 let, nad 50 let 1x za 3 roky).

Vybavit zaměstnance OOPP předepsanými pro svářeče (pracovní oděv pro svářeče včetně obuvi a zástěry, svářečská kukla a rukavice). Seznámit zaměstnance s návodem na obsluhu, údržbu, bezpečnostními zásadami a používáním OOPP (stvrdit jejich podpisem).

Před započítím práce zkontrolovat svářecí soupravu. Vyhodnotit podmínky bezpečnosti a požární situace na pracovišti. Nepoužívat poškozený svařovací agregát, který má narušené svařovací vodiče, držáky elektrod a bezpečnostní prvky. Udržovat pořádek v celém manipulačním prostoru svářeče. Svářecí agregáty a zejména tlakové láhve ukládat na k tomu vyhrazená místa a zabezpečit proti pádu a neoprávněnému použití. Pravidelně kontrolovat stav hadic na plyny (1x za 3 měsíce) a jejich minimální délku (min. 5 m). Po skončení svařování nechat materiál vychladnout a zabezpečit svářecí dozor po dobu stanovenou předpisem. Svářeč má dále za povinnost vynulovat tlak lahví. Překročí-li teplota lahve s plynem 50 °C, musí se provádět její ochlazování. Elektrické a mechanické ruční nářadí (přenosné). Pokud se jedná o práci s elektrickým ručním nářadím, musí být toto před každým použitím pravidelně kontrolováno k tomu účelu oprávněnou osobou a ve stanovených intervalech (3, 6 nebo 12 měsíců – podle třídy, četnosti používání a prostředí). Dále je nutné provádět pravidelné školení zaměstnanců a ověření jejich znalostí. Postupovat podle bezpečnostních návodů. Před vrácením elektrického nářadí provést jeho kontrolu a odstranit případné závady. Zajistit ochranné kryty.

U ručního prostředí postupovat dle bezpečnostních návodů od výrobce. Používat nářadí na činnosti, ke kterým je určené. Před každým použitím zaměstnanec zkontroluje nářadí (pevné uchycení násady, čistou rukojeť). Nepoužívat poškozené ruční nářadí. Při lezení na žebřík nemít žádné nářadí v rukou, ale mít ho uložené v nosiči a zabezpečené proti vypadnutí.

Udržovat čisté pracovní prostředí a kontrolovat stav pracovního prostředí. Nebezpečné překážky označit bezpečnostním značením. Zajistit patřičné osvětlení.

Motorová vozidla (automobily a pracovní stroje)

Zaměstnanec musí mít příslušné oprávnění k řízení motorových vozidel a pracovních strojů a musí procházet pravidelným školením (řidič-profesionál – 1x za rok v pětiletém cyklu, řidič-referent 1x za rok). Řidiči musí dodržovat ustanovení zákona o provozu na pozemních komunikacích a firemní směrnice (Dopravně provozní řád).

Při provozu vozidla je řidič povinen zejména dodržovat pravidla a zásady správného používání vozidla, ukládání a zabezpečení nákladu, dodržovat stanovenou trasu přesunu, bezpečnostní přestávky, vést stanovenou dokumentaci o činnosti a po skončení jízdy vozidlo dotankovat, ošetřit, zaparkovat a zabezpečit proti pohybu či neoprávněnému užívání. Pokud se na vozidle vyskytla nějaká závada, tak nahlásit provozovateli a ten zabezpečí provedení opravy.

Opravy a seřizování vozidel provádět v opravárenských dílnách nebo na místech k tomu určených a vhodně vybavených. Montážní jáma musí být označena bezpečnostními barvami a po každém ukončení práce musí být zakryta. Při najíždění a odjíždění vozidla z montážní jámy se v ní nesmí nikdo vyskytovat. Na dílnách není dovoleno kouření a skladování nebezpečných látek (zejména vysoce hořlavých).

Při opravě vozidel v uzavřeném prostoru nenechávat zbytečně zapnutý motor, případně zabezpečit odvod plynových spalin mimo prostor dílny.

Opět musí být zaměstnancům poskytnuty OOPP a seznámit je s jejich použitím. Poté nechat zaměstnance podepsat dokument o seznámení s používáním OOPP.

Práce ve výškách a hloubkách

Na práci ve výškách a hloubkách musí být zaměstnanci vyškolení a musí projít příslušnou zdravotní prohlídkou. K výkonu činnosti musí mít k dispozici příslušné stanovené pracovní prostředky a pomůcky (žebříky, lešení, plošiny, lávky) a musí jim být vydány vhodné OOPP (přilby, rukavice, opasky se závěsy pro nářadí, popruhy, lana, karabiny, horolezecké sedáky).

Zaměstnanci musí být při práci jistištěmi vhodnými prostředky (zábrany, zábradlí, výztuže, ochranné klece). Pracovní prostor s možným nebezpečím musí být výrazně vyznačen (výstražné cedule, pásy, osvětlení). Nářadí a pracovní pomůcky musí být zajištěny proti pádu. Zejména práce ve výškách nelze provádět za nepříznivého počasí (vysoké či nízké teploty, vítr, déšť, mlha, mrholení, námraza). Zajištění bezpečných přístupů na nebezpečné pracoviště. Při práci na šikmých vysokých plochách a jejich sklonu větším než 25 stupňů zabezpečit bezpečný pohyb pomocí žebříku a vhodným jistištěm. Stanovit větší četnost přestávek v práci a podávání ochranných nápojů.

ZÁVĚR

Tematiku bakalářské práce jsem si vybrala z oblastí bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany, protože tyto v současné době vystupují do popředí, jelikož se pracovní úrazovost neustále zvyšuje.

Cílem práce bylo na základě teoretických východisek, praktických poznatků a analýzy pracovní úrazovosti vyhledat nejčastější zdroje pracovních úrazů a následně navrhnout soubor opatření ke zvýšení úrovně BOZP a PO u firmy.

První část bakalářské práce byla zaměřena na oblast bezpečnost a ochrana zdraví při práci. V první podkapitole byly rozebrány podrobněji povinnosti zaměstnavatelů (stanovení velikosti společnosti, vyhledávání rizikových faktorů, školení zaměstnanců, a další) a povinnosti zaměstnanců.

Pracovní úraz byl rozdělen podle druhu pracovního úrazu. Jak musí zaměstnavatel postupovat při vzniku pracovního úrazu, komu je potřeba ohlásit pracovní úraz a dokumentaci, kterou musí podnikající subjekt vyplnit a následně, jakým úřadům musí být dokumentace odeslána plus náhrady, na které má zaměstnanec nárok.

V části práce o kategorizaci prací a pracovišť jsou uvedeny existující pracovní pozice, ve společnosti STAP Račice s.r.o. Další problematikou, na kterou se práce zaměřuje, je určení a používání osobních ochranných pracovních pomůcek, které musí podnikající subjekt poskytnout svým zaměstnancům podle jejich pracovní pozice (OOPP schvaluje Krajská hygienická stanice).

Následně zde byla rozepsána dokumentace, kterou musí mít zaměstnavatel k dispozici, aby mohl při kontrole všechny náležitosti vztahující se k BOZP doložit.

Druhá kapitola bakalářské práce byla zaměřena na oblast požární ochrany. V první části byly rozebrány bližší povinnosti zaměstnavatelů, vedoucích zaměstnanců a zaměstnanců. Každá společnost musí mít zřízenou preventivní požární hlídku, z čehož vyplývají určité povinnosti pro společnost, požární hlídku a ostatní zaměstnance. V druhé části se jednalo o dokumentaci týkající se požární hlídky, kterou musí mít zaměstnavatel neustále u sebe k dispozici.

V praktické části byla analyzována pracovní úrazovost za rok 2015. Pomocí grafu byl srovnán vývoj pracovních úrazů s pracovní neschopností od roku 2009 do roku 2015. Srovnání pracovních úrazů v jednotlivých krajích a odvětví, ve kterém došlo k největšímu nárůstu úrazů a vývoj průměrné doby trvání v roce 2015.

V praktické části byly srovnány smrtelné pracovní úrazy v jednotlivých krajích. V dalším grafu byly rozděleny úrazy na jednotlivé druhy pracovních úrazů.

V předposlední části této kapitoly jsou uvedeny úrazy podle odvětví s největším počtem pracovních úrazů s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny a smrtelných pracovních úrazů a poté identifikace největších zdrojů pracovních úrazů s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny, závažné pracovní úrazy a smrtelné pracovní úrazy.

V poslední části byly sepsány a identifikovány rizikové faktory. Opatření byla sestavena opět na společnost STAP Račice s.r.o., ve které pracuji, jelikož pro sestavení opatření je potřeba znát pracovní prostředí společnosti a rizikové faktory, se kterými se zaměstnanci společnosti dostávají do styku a předchozí analýzy pracovní úrazovosti.

Pro tematiku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochranu jsem se rozhodla, protože mě toto téma zajímá. Osvojila jsem si nové poznatky, jelikož se toto téma neustále vyvíjí a jsou vydávány nové zákony, nařízení a vyhlášky. Člověk, pokud v tomto oboru nepracuje, nemá přehled o nových, vydaných povinnostech a právech.

Musíme si uvědomit, že nebezpečným faktorem je i člověk, jelikož člověk není stroj. Každý z nás někdy ve svém životě udělal chybu a ví, že některé chyby se nedají napravit a mají své následky. Před započítím práce je dobré si svou práci a každý krok promyslet než udělat něco bez rozmyšlení. Už jako malým se nám doma a ve škole říkalo „Dvakrát měř jednou řež“. Na což se dnes z mého názoru často zapomíná a zaměstnanci se vrhnou na práci bez jakéhokoliv rozmyslu.

Snahou každého podnikajícího subjektu musí být, aby záležitosti týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany byly v pořádku. Zároveň snahou jak zaměstnavatele, tak i zaměstnance by mělo být, aby se všichni vrátili v pořádku do svých domů a ke svým rodinám. Mějme na paměti, že život a zdraví se nedají vykoupit žádnými penězi.

Seznam použitých internetových zdrojů

[1] - [9] Zákony pro lidi - *Zákon č. 262/2006 Sb. zákoník práce*. [online]. [cit. 2017-02-22]

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#cast5>

[10] - [13] Zákony pro lidi - *Zákon č. 133/1985 Sb. zákoník práce*. [online]. [cit. 2017-02-22]

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>

SEZNAM ZKRATEK

BOZP - Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

PO - Požární ochrana

OOPP - Osobní ochranné pracovní prostředky

Seznam tabulek

Tabulka 1 Rizikové faktory a jejich zařazení do kategorií (vlastní)	24
Tabulka 2 Kategorie práce obráběče kovu dle rizikových faktorů (vlastní)	29
Tabulka 3 Kategorie práce zámečníka dle rizikových faktorů (vlastní)	29
Tabulka 4 Kategorie práce opraváře strojů dle rizikových faktorů (vlastní)	30
Tabulka 5 Kategorie práce mechanika dle rizikových faktorů (vlastní)	30
Tabulka 6 Kategorie práce hydraulikáře dle rizikových faktorů (vlastní)	30
Tabulka 7 Vývoj počtu pracovních úrazů s pracovní neschopností v letech 2009-2015 (vlastní) (zdroj - http://www.suip.cz)	45
Tabulka 8 Vyhodnocení rizik (vlastní)	50

Seznam grafů

Graf 1	Grafické znázornění počtu pracovních úrazů dle tabulky č. 7	46
Graf 2	Počet pracovních v roce 2015 závažnosti následku (vlastní) (zdroj - http://www.bozp.cz)	47

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Tereza Bartošová

Obor: Manažerská studia – řízení lidských zdrojů

Forma studia: prezenční

Název práce: Bezpečnost a ochrana zdraví při práci a požární ochrana

Rok: 2017

Počet stran textu bez příloh: 48 stran

Celkový počet stran příloh: 0 stran

Počet titulů českých použitých zdrojů: 0

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 2

Vedoucí práce: prof. PhDr. Karel Kamiš, CSc.